

Gemeente van Christus,

Wat heeft Pasen te maken met ons leven, hier en nu? Dat is de vraag die we deze dagen steeds weer zullen stellen. We zijn dan bij de evangelist Johannes aan het goede adres, want Johannes is geen historicus, Johannes is een dominee, hij legt meteen uit. Hij vertelt niet alleen de feitjes uit een ver verleden, hij vertelt wat ze betekenen.

Het verhaal dat we vanavond lezen is prachtig opgebouwd – dat zagen we al. Eerst schetst hij het decor waartegen zich het verhaal gaat afspelen. Allereerst: 'Het was kort voor het Pesachfeest' – daar heeft dit verhaal dus alles mee te maken. Dan vertelt Johannes ons over Jezus' zelfbewustzijn: Hij komt van de Vader en gaat naar de Vader en heeft macht van de Vader! Johannes wil kennelijk zeggen: dit overkomt Jezus niet zomaar, hij kiest hiervoor! En tenslotte wordt ons verteld dat Judas in zijn hart het verraad al gepleegd had. De Judas die meedoet in dit verhaal is de verrader!

Tot zover het decor en de achtergrondinformatie die Johannes geeft. En dan begint hij te vertellen – de eerste scène. Al het voorgaande werd verteld in de verleden tijd, maar nu gaat Johannes over op de tegenwoordige tijd. We worden er als luisteraars met de beide oren bijgesleept. Heel gedetailleerd gaat Johannes vertellen. Over de maaltijd die Jezus houdt met al zijn leerlingen. Dat Jezus opstaat, zijn bovenkleed afdoet en een linnen doek om doet. Dat hij water in een kom giet, de voeten van zijn leerlingen gaat wassen en ze afdroogt met de doek die hij had omgedaan. Ziet u hoe klein en gedetailleerd we dit verhaaltje aangereikt krijgen? Je hoort het gespetter van het water bijna. Het is als een miniatuurtje: heel klein, maar ook heel gedetailleerd en duidelijk!

Ons schokt dit beeld niet meer. De enige voetwassing die wij kennen is de voetwassing van Jezus. Maar de leerlingen waren wel geschokt, net als de eerste lezers. Dit is immers slavenwerk van de laagste soort – dat zagen ze overal -, dat doet een heer of een meester niet! Het contrast dat Johannes geeft is dan ook groot: deze Heer, die zich bewust is van zijn macht en van zijn bestemming, die weet van waar hij komt en waar hij heen gaat, deze Heer kleedt zich om, gaat op zijn knieën liggen en gaat voeten wassen...

En dan volgt meteen de tweede scène. Jezus komt bij Petrus en die zegt stellig wat alle leerlingen hebben gedacht: 'Dit kan echt niet, dit is van de gekke – mij de voeten wassen!' Jezus zegt: 'Je begrijpt het nu nog niet, maar later zul je het

begrijpen'. 'Nou', zegt Petrus dan weer, 'dat zal best, Heer, ik begrijp het inderdaad niet, maar u gaat *niet* mijn voeten wassen – dat nooit!'

En elke lezer uit die tijd zou het met Petrus eens zijn – niet Petrus' reactie is gek, Jezus' manieren zijn dat! Jezus doet vreemd. Maar niemand zegt wat, totdat die dappere Petrus het eruit flapt! Natuurlijk begreep hij er niets van, er was wel meer dat hij van Jezus niet begrepen had. Maar begrijpen of niet – dit gaat tegen alles in. *Wij* moeten voor Jezus op de bres gaan staan, zo moet hij gedacht hebben. Wij moeten *hem* dienen. *Wij* zouden zijn voeten moeten wassen. Wij moeten onze verantwoordelijkheid nemen... we zijn ten slotte niet voor niets zijn leerlingen, we zijn niet voor niets een kerk! Wij moeten God dienen! Dit is de wereld op zijn kop: Godsdienst betekent toch dat mensen God dienen en niet dat God mensen dient?

Maar Jezus houdt vol en laat Petrus weten dat dit de enige manier is waarop Petrus deel aan Jezus kan hebben. Petrus, de man die zoveel energie en zoveel liefde in huis heeft, moet leren ontvangen. En het is maar de vraag wat moeilijker is: geven of ontvangen. O jawel, wij zijn heel goed in het *nemen* van dingen – nemen wat wij willen, nemen wat ons toekomt. In onze wereld is het een hoofdprijs als je drie minuten mag graaien in een dure winkel... Maar *nemen* is heel wat anders dan *ontvangen*!

Ontvangen is je *handen* openen en dus laten zien dat je niets hebt. Ontvangen is je *hart* openen en de liefde van de ander binnenlaten. Maar een open hart is een kwetsbaar hart... misschien ziet de ander wat daar leeft. Misschien wordt je pijn geraakt? Er is heel veel moed voor nodig om echt te ontvangen. Om hulp te aanvaarden, om hulp te vragen. Dat strijdt met ons gevoel van onafhankelijkheid. Petrus moet leren ontvangen voordat hij kan geven.

Petrus denkt het te begrijpen, de knop gaat om. Met de heftigheid die hem zo'n mooi mens maakt zegt hij: 'Dan ook maar mijn hoofd en mijn handen, Heer!' Petrus draait nu helemaal om en levert zich met huid en haar uit aan Jezus... was mij dan maar helemaal! Maar dat hoeft niet. Denk niet te min over jezelf Petrus, lijkt Jezus te zeggen. Zeg niet dat je onbekwaam bent tot enig goed, geneigd tot alle kwaad!

'Je bent rein, Petrus' – Jezus ziet Petrus liefde en zijn verlangen om te volgen -, 'het gaat alleen om het wassen van de voeten'. Het gaat om het stof dat je oploopt in de bezigheden van alle dag, al lopend worden je voeten stoffig en vies – dat kan niet anders. Je bent geen duivel, maar je bent ook geen engel, je bent een mens – wie onderweg is, krijgt stoffige voeten! En de vraag is: kun je dat toegeven en kun je je laten helpen, kun je het toelaten dat Jezus jou de voeten wast? Kun je dat ontvangen? Petrus leert het kennelijk, maar met moeite.

Dan volgt de uitleg van Jezus zelf – het slot. Jezus heeft de voeten gewassen van al zijn leerlingen, ook die van de verrader Judas... later zullen de leerlingen er verbaasd over hebben gestaan. Hoe kon Jezus zich zo klein maken dat hij zelfs slavenwerk wilde doen voor hem die hem verraden zou. Maar Jezus zegt: ik heb dit niet alleen *voor* jullie gedaan – namelijk jullie voeten gewassen -, ik heb het jullie ook *voorgedaan*! 'Ik heb een voorbeeld gegeven: wat ik voor jullie heb gedaan, moeten jullie ook doen' (vers 15). Jullie zeggen 'heer' en 'meester' tegen mij (en terecht!) en dus zullen jullie je niet groter moeten voelen: ook jullie moeten elkaar de voeten wassen!

Eens in de zoveel tijd brandt de discussie ook in onze kerken weer los: deed Jezus *het voor ons* of deed Jezus *het ons voor*? Is Pasen iets dat je vooral moet geloven en aanvaarden of is het iets dat je vooral moet doen, een weg die je moet gaan?

Ons gedeelte besluit met de woorden: 'Gelukkig ben als je dit niet alleen begrijpt (lees: gelooft, aanvaardt, beaamt), maar als je er ook naar handelt'. Het is dus een valse tegenstelling en vanavond wordt deze tegenstelling ontmaskerd. Het is niet *of-of*, het is *en-en*: Jezus doet het *voor ons* en hij doet het *ons voor*. Jezus bevrijdt ons door zelf weg van vernedering en dienst te gaan. En Jezus gaat ons tegelijk voor op de weg die wij zelf zullen moeten gaan! Dat geldt voor de voetwassing. Maar we herinneren ons dat Johannes vertelde dat het bijna Pasen was – dit geldt voor de hele weg die Jezus gaat: hij gaat voor ons en hij gaat ons voor!

Het kan dus nooit alleen bij instemming blijven. Geen goedkoop 'ja-en-amen'. Het gaat om begrijpen èn handelen. Geloven èn doen. Ontvangen èn geven. En laten we er geen doekjes om winden: de weg die Jezus ons voorgaat is geen leuke weg. Het voorbeeld schokt! Iedereen ziet het: als je zo leeft, als je je vijanden de voeten gaat wassen... dan ga je er aan onderdoor. Daar ga je aan kapot!

Nu in onze tijd de kerken leeglopen denken we nogal eens: we moeten het allemaal wat leuker maken in de kerk, wat vlotter, de drempels moeten lager. Jezus kende hetzelfde probleem: het werd steeds stiller om hem heen. Hij raakte uit de mode – volgens velen sloeg Jezus een beetje door. Maar hij maakt zijn boodschap niet leuker of gemakkelijker. Er is geen laagdrempelige navolging. Zijn boodschap stuit ons net zo hard tegen de borst als bij Petrus!

O jawel, we willen best wel aardig zijn voor elkaar. We willen best eens een girootje overmaken. We zijn de kwaaiesten niet. Maar laten we vooral niet overdrijven – we moeten wel wat nuchter blijven! Je hoeft de problemen toch

niet op te zoeken. We hoeven toch zeker onze eigen verraders en onze eigen vijanden niet te helpen? Wie heeft daar trouwens wat aan? Mensen hebben toch hun eigen verantwoordelijkheid? Bovendien, wie ben ik dat ik zomaar kan bepalen waar een ander behoefte aan heeft? Kom op, met twee benen op de grond blijven!

Natuurlijk denk ook ik zelf vaak zo. Maar vanavond lezen we wat anders. Jezus die zich bewust is van alles wat hij is en kan, legt alles af, zet alles in en dient zijn leerlingen, die hem zullen verraden, verloochenen en verlaten. En Jezus zegt daarbij: als jullie niet precies hetzelfde doen, dan voelen je kennelijk beter en meer dan mij – dan verhef je je boven mij. Maar een slaaf is niet meer dan zijn heer... als de heer dit doet, moet jullie het ook doen!

Weet u, je kunt tien jaar theologie hebben gestudeerd, je kunt je hele leven de bijbel al lezen... aan deze boodschap kunnen we niets veranderen. Dit is de weg die Jezus ons wijst en aan die weg is hij doodgegaan. Dit is de weg die onmiskenbaar uitloopt op lijden, uitsluiting, bespottung en dood – dat is vandaag niet anders dan toen...

Maar Pasen vertelt ons tegelijk dat dit de weg is naar de bevrijding, de weg naar het leven. Dit is de weg naar het Koninkrijk van God. Dat kunnen we niet beredeneren, dat kunnen we alleen maar geloven. En wie zeg dit te geloven, zal het moeten gaan doen! Hoe concreter hoe beter. Zullen we het er op wagen? Zullen we erop vertrouwen dat Jezus die weg niet voor niets is gegaan?

Amen